

# Усе про індивідуальні податкові консультації

№07, 18 лютого 2021

Наталя Ляшенко,  
юрист  
Юридичної консалтингової компанії "Де-Юре"

Головна стаття  
Оподаткування в Україні для компаній-нерезидентів

Компетентна думка  
Основна мета BEPS: плюси й мінуси  
Декларування КІК в Україні: нюанси й особливості  
Постійне представництво нерезидента в Україні  
Оподаткування доходів нерезидентів: на що звернути увагу  
Усе про КІК: податки, терміни, процедура та штрафи

Актуально  
Перебіг строку давності для застосування штрафних (фінансових) санкцій  
Зміни в організації та проведенні документальних планових перевірок

Податковим кодексом України (ПКУ) у ст. 14 передбачено, що *індивідуальною податковою консультацією* є роз'яснення контролюючого органу, надане платнику податків щодо практичного використання окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган, та зареєстроване в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій.

Отже, із самого визначення індивідуальної податкової консультації випливає, що вона є **роз'ясненням**, стосується питань **практичного використання** норм законодавства, **реєструється** в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій.

Верховний Суд неодноразово зазначав, що **індивідуальна податкова консультація не може зводитися до цитування норм законодавства** (наприклад, див. постанову від 03.12.2020 р. у справі № 805/112/16-а) і повинна давати відповіді на питання, як саме діяти платнику чи як застосовувати конкретну норму права. **Фактично індивідуальна податкова консультація має бути допомогою платнику податків і викладенням позиції контролюючого органу щодо практичного застосування положень законодавства.**

Напевно, усі юристи стикалися з такими відповідями органів державної влади, які не просто не вирішували поставлених запитань, а навіть не містили будь-якого висновку чи узагальнення процитованих норм права. Перспектива оскарження таких "відписок" доволі невизначена, тоді як оскаржити індивідуальну податкову консультацію, що не відповідає вимогам до неї, цілком можливо, що переконливо засвідчує судова практика.

Водночас хотілося б звернути увагу на те, що й питання у зверненні на отримання індивідуальної податкової консультації мають бути сформульовані так, щоб вони стосувалися **саме порядку дій платника податків, конкретних життєвих обставин, за яких платник самостійно не може вирішити, як застосувати норму права**. Якщо платника податків цікавлять теоретичні питання або ж просто викликають обурення деякі норми чинного законодавства, то більш доцільним є подати запит або звернення, відмінне від звернення на отримання індивідуальної податкової консультації, оскільки в наданні такої консультації буде цілком правомірно відмовлено.

Пунктом 52.3 ст. 52 ПКУ визначено, що за вибором платника податків індивідуальну консультацію надають в усній, паперовій чи електронній формі. При цьому п. 52.4 ст. 52 ПКУ передбачено реєстрацію в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій лише консультацій, наданих у паперовій чи електронній формі. Отже, наявна колізія щодо того, **чи є усно надана консультація індивідуальною податковою консультацією взагалі**, якщо фактично відсутність реєстрації робить її такою, що не підпадає під визначення індивідуальної податкової консультації зі ст. 14 ПКУ? Зрозуміло, що для платника податків це питання не є принципово важливим, оскільки в будь-якому разі консультація, надана в усній формі, не є підставою для звільнення від відповідальності, задля чого, зрештою, й отримують більшість консультацій.

Платник податків не обмежений у виборі податкової, до якої може звернутися за консультацією, головне – виконати закріплені законом вимоги до запиту. Так, він може звернутися і до територіального органу ДПС (Головного управління ДПС у області), і безпосередньо до ДПС. Усну консультацію можна отримати й у податковій інспекції, проте в цьому разі вона не захищатиме інтереси платника податків, якщо думка податкової щодо застосування певних норм зміниться, що трапляється доволі часто.

### **Звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації в паперовій чи електронній формі повинно містити:**

- найменування для юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи, податкову адресу, а також номер засобу зв'язку та адресу електронної пошти, якщо такі наявні;
- код згідно з ЄДРПОУ (для юридичних осіб) або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) чи серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);
- зазначення, у чому полягає практична необхідність отримання податкової консультації (наведення фактичних обставин);
- підпис платника податків або кваліфікований електронний підпис;
- дату звернення.

*Цікаво, що формулювання п. 52.1 ст. 52 ПКУ не передбачає усної форми звернення на отримання індивідуальної податкової консультації. Тобто навіть у разі, якщо платник податків обирає отримати консультацію усно, звернення повинно бути подано в електронній чи письмовій формі.*

ПКУ передбачено, що індивідуальну податкову консультацію надають протягом 25 календарних днів, що настають за днем отримання звернення. При цьому строк надання консультації може бути продовжено до 15 календарних днів, зокрема, у разі, якщо ДПС "не схвалює" індивідуальну податкову консультацію, підготовлену територіальним органом, і готує відповідну консультацію самостійно. У будь-якому разі строк надання індивідуальної податкової консультації не може перевищувати 40 календарних днів, і про продовження 25-денного строку обов'язково повідомляють платника податків.

### **ВИСНОВОК:**

Індивідуальна податкова консультація є правовим актом індивідуальної дії, який платник податків може оскаржити до суду.

Щодо звільнення від відповідальності на підставі використання індивідуальної податкової консультації, то з 2021 року для платників податків діють нові правила. Так, у попередній редакції ПКУ було передбачено звільнення від відповідальності, у тому числі фінансової, якщо платник податків керувався роз'ясненнями, наданими в індивідуальній податковій консультації. З 1 січня 2021 року платники податків звільняються від фінансової відповідальності. Отже, якщо за дії чи бездіяльність платника податків передбачено інший вид відповідальності, окрім фінансової (наприклад,

кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків), то наявність індивідуальної податкової консультації жодним чином йому не допоможе.

Ба більше, раніше підставою для звільнення була індивідуальна податкова консультація, надана в письмовій формі, наразі ж – консультація в паперовій чи електронній формі. У будь-якому разі індивідуальна податкова консультація повинна бути зареєстрована у єдиній базі індивідуальних податкових консультацій.

Як і раніше, платник податків, що діяв на підставі індивідуальної податкової консультації, не звільняється від обов'язку сплати податкового зобов'язання, визначеного ПКУ.

---

© ТОВ "ІАЦ "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2021

У разі цитування або іншого використання матеріалів, розміщених у цьому продукті ЛІГА:ЗАКОН, посилання на ЛІГА:ЗАКОН обов'язкове. Повне або часткове відтворення чи тиражування будь-яким способом цих матеріалів без письмового дозволу ТОВ "ЛІГА ЗАКОН" заборонено.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2021

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2021